

જ્ઞાનબોધક સભાના સુબોધ ગ્રન્થાવળી.

નંબર ૨-૩ જો તથા શિવરત્નવન.

જેન વિદ્યાવિજય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ—અમદાવાદ.

કિંમત ૦-૨-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક - ૧૭૦૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ સુબોધ ગ્રંથાલય

વિષય ૬-૧૧

જ્ઞાનબોધક સભાની સુબોધ ગ્રન્થાવળી.

નંબર ૨-૩ જે તથા શિવસ્તવન.

રચનાર.

મહાસુખરામ નરસિંહરામ ભટ્ટ.

[વિવિધ જ્ઞાનનો સારાંશ, કપડવૈજુજનું વૈજુન વગેરેનો કર્તા]
વતન કપડવૈજુજ, હાલ મુકામ. દોરા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

ભુખણદાસ ત્રિકમદાસ પટેલ.

દોરા જ્ઞાનબોધક સભાના પુસ્તકાલયના સેક્રેટરી.

સર્વ હક્ક સ્વાધીન

શ્રી જૈનવિદ્યાવિજય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ—અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૬૨.

સને ૧૯૦૬.

કિંમત ૦-૨-૦

ટપાલ ખર્ચ જુદું.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૭૦૦

સભા સંબંધી જાણવાબેગ હકીકત.

૧. ભરૂચ જીલ્લાના આમોહતાલુકામાં પાલેજ સ્ટેશનથી પશ્ચિમે ત્રણ ગાઉ ઉપર દોરાનામે ગામ છે, તેમાં તા. ૩-૮-૦૪ ને રોજથી એક સભા સ્થાપન થઈ છે; જેનું નામ “ દોરા જ્ઞાન બોધક સભા છે.”

૨. આ સભામાં પ્રસંગોપાત વિવિધ વિષય ઉપર ભાષણ આપવામાં આવે છે. દર વરસે એક જનરલ સભા ભરવામાં આવે છે. પહેલી જનરલ સભા તા. ૬-૧૦-૦૪ ને રોજ આમોહ તાલુકાના માજી સરકલ ઇન્સ્પેક્ટર રા. મણિલાલ પુર-પોત્તમ ભટ્ટ બી. એ. ના પ્રમુખપણા નીચે મળી હતી. બીજી જનરલ સભા તા. ૮-૧-૦૫ ને રોજ ભરૂચ જીલ્લાના માજી ડે. એ. ઈ. ગગલભાઈ વનમાળી પાઠક સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે મળી હતી. ત્રીજી જનરલ સભા તા. ૨૨-૨-૦૬ ને રોજ ભરૂચ જીલ્લાના માજી સે. આ. ડે. એ. ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબ હીરાલાલભાઈના પ્રમુખપણા નીચે મળી હતી.

૩. આ સભાને અંગે એક લાયબ્રેરી ઉઘાડવામાં આવી છે, જેમાં પુસ્તકોની સંખ્યા હાલ ૪૩૬ ની છે.

૪. આ સભામાં ગામના સદ્ગૃહસ્થો સિવાય ભરૂચ નં. ૧ કુની સ્કુલના હેડ માસ્ટર રા. મોહનલાલ જગજીવન, આ-

મોહ મુખ્ય સ્કુલના હેડ માસ્તર રા. મુળશંકર અમથાભાઈ, દાંદાના તલાટી રા. લલ્લુરામ બાપુરામ, આમોદ ઇંગ્લેશ સ્કુલના હેડ માસ્તર રા. જ્ઞેશંકરભાઈ, કુરચણના મહેતાજી રા. અલેશંગ ગલાખશંગ તથા મેસરાડના મહેતાજી પુરૂષોત્તમ જગજીવ તરફથી લાખણ આપવામાં આવ્યાં હતાં.

૫. આ સભા તરફથી વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન આપવા એક “કેળવણી પ્રસારક” નામનું ફંડ ખોલવામાં આવ્યું છે; તેમાંથી આજ દિન સુધીમાં રૂ. ૭૫-૧૫-૩ પુસ્તકો, લુગડાં તથા મીઠાઈ વગેરેમાં ખર્ચ કરવામાં આવ્યા છે.

૬. ઉંચા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને સારા નિબંધ લખવામાં ઉત્તેજન આપવા ઠરાવ રાખ્યો છે, તે મુજબ આજ સુધીમાં ઇશ્વર રણછોડને રૂ. ૧-૦-૦; મોહન ગોવિંદને રૂ. ૧-૮-૦; વહેરીભાઈ લખાભાઈને રૂ. ૧-૦-૦; ઝવેર જ્ઞેશંગભાઈને રૂ. ૦-૮-૦; પસલા નારશંગને કસરતમાં રૂ. ૧-૦-૦; તેલોદના રહીશ પુંજારામ પ્રભાશંકરને રૂ. ૧-૦-૦; તથા મણીશંકર હરગોવિંદને રૂ. ૦-૮-૦ એ રીતે ઉત્તેજન આપવામાં આવ્યું છે.

૭. સભાના મેમ્બરો પાસેથી રૂ. ૧-૦-૦ દર વરસે લેવામાં આવે છે, તેમાંથી માસીક ચાપાનીઆં તથા વર્તમાન પત્રો મંગાવવામાં આવે છે.

૮. આ સભા તરફથી મુખ્ય અધ્યાવણી નંબર ૧ લો

તથા સભાનો રીપોર્ટ એ રીતે બે પુસ્તક બહાર પાડવામાં આવ્યાં છે, અને આ ત્રીજું પુસ્તક છે.

૯. આ પુસ્તકની સાથે શિવચેતવણ છપાવવાની પરવાનગી કપડવણજના રહીશ રા. રા. દોલતરામ નરસિંહરામ તરફથી મળી છે, જેથી તેઓ ભાઈનો આ સ્થળે હું ઘણું ઉપકાર માનું છું.

૧૦. આ પુસ્તકની ઉપજેલી કિંમતમાંથી ખરચ બાદ જતાં બાકી રહેલી રકમ ધરમાદા ખાતે કેળવણી પ્રસારક ફંડમાં આપવામાં આવશે.

૧૧. કેળવણી પ્રસારક ફંડમાંજે સારી રકમ પ્રભુ કૃપાએ એકઠી થશે, તે આ સભા તરફથી એક એથા ધોરણ સુધી અભ્યાસ થઈ શકે તેવી ઇંગ્રેજી સ્કુલ ઉઘાડવામાં આવશે. આ સંબંધી જુદાં વિનંતિ પત્ર આ સભા તરફથી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યાં છે. તા. ૧-૬-૦૬.

લી. નમ્ર સેવક.

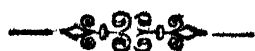
ભુખણદાસ ત્રિકમદાસ પટેલ.

દોરા જ્ઞાનબોધક સંભાના પુસ્તકાલયના સેક્રેટરી.

જ્ઞાનબોધક સભાની ગ્રન્થાવળી.

નંબર ૨ જો.

જ્ઞાતિનું શ્રેય થવા.

ઈશ્વર સ્તુતિ.

પ્રભુ ભવ તારનાર, અધમ ઉદ્ધારનાર,
સજાસહ સરવની^૧, અરજ સ્વિકારજો;
સદા પ્રભુ સહાય કરી, કુમતિ પ્રલય કરી,
વિશ્વપતિ વિશ્વમાં તેા, આગરૂ વધારજો;
ભવપતિ ભય હરી, હામ હેથે ધરો હરી,
હિંદતાણું હિત થવા, વૃત્તિ સૌ સુધારજો;
કહે મહાસુખ રૂડાં, કામ કેાઠી કરાવીને,
ભવરૂપી સાગર ત-રી પાર ઉતારજો. ૧

ધનવાન ધરે ના ધ-રામાં મહ ધન તણો,
અંતરમાં અવિનાશી, એવી મતિ આપજો;
નામની વડાઈ લેવા, મોટા વરા કરી મરે,
વૃત્તિ એવી વિશ્વપતિ, કૃપા કરી કાપજો;
સજી^૨ સદગુણ સારા, કરે જે ઘણા સુધારા,

એવા જનતણું નામ, અવનીમાં સ્થાપજો;
 દીલ રાખીને ઉદાર, કરે અતિ ઉપકાર,
 એવા ધનપતિ તેને, અતિ ધન આપજો. ૨
 કુળની ઘોટમ માની, ધાય અતિ અભિમાની,
 એવા અભિમાનીતણું, અભિમાન ટાળજો;
 પૈસાદાર થવા સાર, પુત્રીનું વેચાણ કરે,
 એવા જડ લોકતણી બુદ્ધિ એવી બાળજો;
 હુપદ ધરી હમેશ જાતમાં કરેછે કલેશ,
 એવા કલેશી કેરો કોધ, બધો પ્રભુ બાળજો;
 ભુવનમાં ભકત બની, બરી કરેછે જરૂર,
 એવા દુષ્ટતણું નામ, દુનિયાથી ટાળજો. ૩
 સ્વધર્મ પાળીને પોતે, પુત્રને સુબોધ આપી,
 શિખવે સુનીતિ રાજ, નિત્યકર્મ કરવા;
 સંતતિ સારી થવાને, બાળકીને બોધ આપે,
 સંસારમાં ખરેખરા, સીના ધર્મ ધરવા;
 પુત્રીની પીડા પેખીને, બાળલગ્ન બંધ કરે,
 ઘણા ગુણીજન પ્રભુ, આ ભવથી તરવા;
 કહે મહાસુબ દુષ્ટ, વિચાર કરેજ દૂર,
 એવા સુવિચાર પ્રભુ, અંતરમાં ભરવા. ૪

રાગ ગોપીચંદનો.

પ્રીત ધરી પ્રભુ આ સમે, કરીએ કોટી પ્રભુમણ;

- એડ્વર્ડ શેનશાહને સર્વદા, સુખી રાખો સૌ ઠામજી. પ્રીત. ૧
 પાંચની સાલ પુરી થઇ, આવી છની આ સાલજી;
 સુજશ શેનશાહના સાંભળી, શત્રુ સૌ પામે ત્રાસજી. પ્રીત. ૨
 આર્ય પ્રિટિશમાં ભેદ તો, રાખે નહિ તલ ભારજી;
 એડ્વર્ડ શેનશાહને આપજો, વિભુ એવો વિચારજી. પ્રીત. ૩
 રિદ્ધિ સિદ્ધિ અતિ આપીને, ભલો ભરજો ભંડારજી;
 અમરવેલી સમ વાધજો, પુત્ર અને પરિવારજી. પ્રીત. ૪
 પ્રભાની પીડા પેખીને, કરે કર ઓછા રાયજી;
 એવી મતિ અંતર વિષે, આપો ઇશ સદાયજી. પ્રીત. ૫
 હિંદવાસીનું હિત થવા, કરે કોટી ઉપાયજી;
 દ્રવ્ય ખરચે ખરા ખંતથી, દયાળુ દીલ થાયજી. પ્રીત. ૬
 કાળા ગોરાનો ભેદ ભાગીને, આપે ભય અધિકારજી;
 એવી રૂડી વૃત્તિ આપજો, અરજી કરો અંગીકારજી. પ્રીત. ૭
 આરોગ્ય તન પ્રભુ રાખજો, આયુષ્ય આપો અપારજી;
 જય જય થાઓ જગ વિષે, પ્રભ કરે પોકારજી. પ્રીત. ૮
 રાજ્ય ભક્ત હિંદની પ્રભ, શુભ રાયના ગાયજી;
 શાન્તી ઇચ્છે સર્વદા, તેતો આપો સદાયજી. પ્રીત. ૯
 નાવન વરસમાં નરેશને, આપે પ્રભ આશિષજી;
 દોરા વાસી ભુખથી વહે, જય કરો જગદીશજી. પ્રીત. ૧૦

સજ્જનવિરહ.

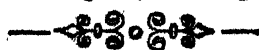
સજ્જન રહે જો દૂર, ઉમંગ રહે ન ઉર,
 શરીરનું સર્વ નૂર, ઉડી જાય એ સમે;
 સજ્જનને દૂર જોઈ, રહે સૌ હૃદમાં રાઈ,
 જાણે નહિ દુઃખ કોઈ, વિરહ પીડા દમે;
 સજ્જનથી દૂર થવું, મન જાણે મરી જવું,
 સજ્જન વિયોગ થતાં, ઘડી કદી ન ગમે.
 પણુ પાપી પેટ માટે, લોભમાં લેવાઈ સદા,
 સજ્જન તજીને જાય, મન સ્નેહીમાં રમે.

સજ્જન તજવાથી થતો શોક દૂર થવા મનોપદેશ.

અરે મારા મન તુંતો, શીદને મુંઝાઈ મરે,
 ગહન પ્રભુની ગતી, કરી ન શકાયજે;
 કોઈ વાર ખેસવાને, બહુ મળે હાથી ઘોડા,
 કોઈ વાર જોડા વીણુ, ચરણે ચલાયજે;
 કોઈ વાર રે'વા મળે, બંગલા બગીચા મોટા,
 કોઈ વાર ઝુંપડામાં, ઝટ જૈ ઉઘાયજે;
 કોઈ વાર રાજસભામાં તો સનમાન મળે,
 કોઈ વાર રાય કેરા, કેદી તો થવાયજે.
 કોઈ વાર ખાવા મળે, ખાજાને જલેબી ખીર,

કોઈ વાર ખાવા લેશ, મળે નહિ ખીચડી;
 કોઈ વાર ઘાલવાને, મળે મોતી કેરી માળા,
 કોઈ વાર ચોળવા રા-ખોડી જરા ના જડી;
 કોઈ વાર બેસવાને, ખીછાનાં ખીરાજમાન,
 કોઈ વાર પાથરવા, નહિ પાનની પડી;
 માટે મારા મન શીદ, મુંઝાઈ મુંઝાઈ મરે,
 સુખ કેડે દુઃખ દુઃખ, પછી સુખની ઘડી; ૨
 કોઈ વાર કુટુંબનો, વધારે વિસ્તાર વધે,
 કોઈ વાર કુળતું તો, મૂળ જાય મુળશું;
 કોઈ વાર સદનમાં, સમૃધિ સમાય નહિ,
 કોઈ વાર મળે નહિ, ધનરે સમુળશું;
 કોઈ વાર હાજર તો, હજારો નોકર રહે,
 કોઈ વાર સગું સર્વ, રહે બહુ અળશું;
 માટે મારા મન હવે, હિંમત હમેશ રાખ,
 સબજન તબ્યાતું દુઃખ, વળગ્યું તે વળગ્યું. ૩

ચડતી પડતી.

કોઈ વાર સચા સ્નેહી, અરી સમ આવી દમે,
 કોઈ વાર અરી આવી, સુખ આપે બારીરે;
 કોઈ વાર હુકમ દે-નાર દાસ થઇને રહે,
 કોઈ વાર દાસ મેળ-વે છે જગા સારીરે;

કોઈ વાર સતી નારી, ગુણકા સઠન વસે,
 કોઈ વાર ગુણકા ગ-ણાય સતી નારીરે,
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 જગપતિની ગતી છે, જનથીજ ન્યારીરે. ૧

કોઈ વાર શિખ દેના-ર તો શિખ સાંભળે છે,
 કોઈ વાર શિખ સાંભ-ળે તે શિખ દે ઘણી;
 કોઈ વાર દાનનો દે-નાર દાન લે છે ઘણું,
 કોઈ વાર દાન આપે, દાન લેનાર ઘણી;
 કોઈ વાર કોડપતિ, કાસદનું કામ કરે,
 કોઈ વાર કીરતી વ-ધે છે કાસદતણી;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 પૂર્વમાં દેખાતો સૂર્ય, જાય પશ્ચિમ ભણી. ૨

કોઈ વાર શાણા શેઠ, ચોરી ચિત્ત વિરે ચ્હાય,
 કોઈ વાર ચોર શાણા, સાહુકાર થાય છે;
 કોઈ વાર શે'ર સારાં, જંગલ જેવાં જણાય,
 કોઈ વાર જંગલમાં, શે'ર બની જાય છે;
 કોઈ વાર સંત સારા, મોહ પામી માયા ઝાલે,
 કોઈ વાર કામાતુર-થી માયા તણાય છે;

કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 પરમ પ્રભુની ગતી, એવીજ જણાય છે. ૩
 કોઈ વાર દયાળુ તો, દયાહીન થાય ખરો,
 કોઈ વાર કસાઈ તો, દયા હીલ રાખશે;

કોઈ વાર રૂંડું વઢ-નાર વઢે ખૂરા ખોલ,
 કોઈ વાર ખૂરૂ ખોલ-નાર ભલું લાખશે;
 કોઈ વાર ઘઉં ખાના-રો તો ખાય ખીચડીને,
 કોઈ વાર ખીચડી ખા-નાર ઘઉં ચાખશે;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 એમ ફેરફાર થાય, લાજ પ્રભુ રાખશે.

૪

સદ્ગુણી સોનાં કૃત્ય.

પાછલી પહોર રાતે, ઉઠે સરવમા પે'લી,
 વાળી જીંડી સાફ કરે, ઘર અને આંગણું;
 વાસણ જે વાપરનાં, તેને ધોઈ સાફ કરે,
 હસતું વઢન મન, રાખે ખુશમાં ઘણું;
 પછી પ્રીત ધરી પોતે, પ્રેમદા એ સ્નાન કરે,
 સ્નાન કરી નામ મુખે, પઢતી પ્રભુ તણું;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 એવી નારી મળી તેને, ભાગ્યશાળી હું ભણું. ૧
 સ્નાન કરી સુંદરી એ, શુભ શણકાર સજે,
 ઉઠડે ઉમંગથી એ, સુતેલાં સંતાનને;
 સંતાનને સારી શિખ, પ્રીત ધરી પોતે આપે,
 સ્નાન કરી શાળામાં સી-ધાવો મે'તાણ કને;
 છેક લઘુ વય જેની, હોય તેની માત તહાં,

સંભાળ લેધને તેને, પોઢાડે છે ખારણે;
કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
પાણી ભરવાને પછી, જાય પોતે ખારણે. ૨

પાણી ભરી ઝટપટ, જરૂર વગેછે પાછી,
રસોઈની તેવડમાં, રામા રમતી કરે;
રસોઈ કરીને રૂડી, વાટ જોતી વડાલાતણી,

નાથને નિહાળી પોતે, પાણી કરમાં ધરે;
સ્નાન કરી રહે ત્યારે, સાધન ધરેછે પાસ,
માગવું મુખે ના પડે, દીલ કંથનું ઠરે;
કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
પતિ બાળને જમાડી, સ્વામીની સેવા કરે. ૩

ઘણીની કમાઈ ધારી, ઘરનો નિભાવ કરે,
ઘરેણું ઘડવો ઘણું, નહિ મુખથી કહે;
સારા શણગાર સજ-વામાં નહિ રાખે મન,
સ્વામીની સેવા કર્યામાં, નિત્ય હાજર રહે;

નિંદા કુથલીમાં નહિ, રાજી રહે રતિપુર,
પ્રભુને પ્રસન્ન થવા, સુખ દુઃખ સૌ સહે;
કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
પતિ પાસે બેસી સુખ, દુઃખની વાતો લહે. ૪
નીજ દ્વાર મૂકી નહિ, પારકે મંદિર જાય,
નકામો વખત કાઢે, નહિ પળવાર રે;

ખાવાપીવા કરવામાં, વખત ગુમાવે ઘોડો,
 બાકીના વખતમાં, સુવે નહિ લગાર રે;
 દાણાદુણી સાફ કરી, સાચવી રાખેછે સદા,
 સીવી ગુંથી ચોલાવેછે, સારા શણગાર રે;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 એવી નારી મળી તેને, દુઃખ શું થનારરે ? પ
 સાસુ સસરાની સારી, શિખ સુણે સુંદરીએ,
 દીયેર ને જોતણું, દીલ ન દુલાવે તે;
 દેરાણી જોઠાણી જોડે, જરા ન કુસંપ કરે,
 નકી નણુદીને પ્રેમ-ધરીને ખોલાવે તે;
 સ્વામીનાં સગાંની સાથે, સારો સ્નેહ રાખે સદા,
 અરોશી પડોશી પાસે, લાયકી જણાવે તે;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 એવી રામા રોજ પ્રભુ, ભજે ને ભળવે તે. ૬
 જરૂરના કામ સાફ, પિયેરનું તેડું આવે,
 પણ પતિ રળ વિષુ, ઘેરથી ન નીસરે;
 પતિની રળ લેઈને, પિયેરમાં ભય પણ,
 વાયદો કરેલો તેતો, ઘડી નહિ વીસરે;
 પિયેરનાં જન પાસે, સાસરીનું સુખ કહે,
 સખી પાસ કંથનાં વ-ખાણુ કરતી કરે;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,

પ્રભુ એવી સુંદરીના, સુખમાં વૃદ્ધિ કરે. ૭
 પિયેર પોતાનું હોય, પુરૂં પૈસાદાર પણ,
 પિયેરમાં વસવાને, રામા તે રાજી નહિ;
 સુખનાં સાધન સંપ-ડાવવાને સ્વામી પામ,
 હમડી ના દિસે પણ, સ્વામી સાથ રે' સહી,
 બાળકને બોધ દેવા, બોલે નહિ ખૂરા બોલ,
 સંતતિને શિખ આપે, નીતિની વાતો કહી;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 એવી નારી અહોનીશ, સુખમાં વસી રહી. ૮
 સ્વામીને દુઃખી દેખીને, હીલાસો દેછે તે ઘણો,
 સ્વામી મારા શીઠને સં-તાપ આટલો કરો;
 સુખ પછી દુઃખ થાય, દુઃખ પછી સુખ આવે,
 એવો વિશ્વપતિ તણો, નિયમ દિસે ખરો;
 રવી ચંદ્ર ઉગે તે ઠે-કાણે નહિ અસ્ત થાય,
 તેમ સુખ દુઃખ આવે, શોક શા સાડું ધરો;
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સજ્જન તમે,
 તેનો સ્વામી વાત સુણી, શોક તળેછે ખરો. ૯
 ભલાઇ દેવાને કાજ, ભુવનમાં ભામની એ,
 હુકમ પાળીને ખુશી, રાખે ભરથારને;
 પરમ પ્રભુનો પ્યાર, મેળવવા માનની એ,
 પાળીને શિયળવૃત, સળે શણગારને;

પતિનો વિયોગ થયે, ઉંચ કુળની જણાવા,
 શણગાર સાથ તજે, દેવ દરબારનેઃ
 કહે મહાસુખ આજ, સાંભળો સન્મન તમે,
 એવી સુંદરીથી સુખ, થાય નર નારને. ૧૦

કુભારજી કૃત્ય.

પિયેરને ખ્યાર ગણી, ધણીને ધુતારો બણી,
 ધન ધુળધાણી કરે, ધણી જે કમાય તે;
 ના કે'વાનું કહે નણુ-દીને દશ વાર મુખે,
 ધણીની ના ધાક ધારે, કે રખે દુભાય તે;
 ભાઈને દેખીને ભાવ-ધરી ભેટવાને બાય,
 દીયેર દેખીને દીલ-માં ઘણું દુખાય તે;
 સાસુજીને સુખ સ્વપ-નામાં લેશ આપે નહિ,
 એવી નારી નકી નીચ-નારીમાં ગણાય તે. ૧
 સાસરીનું સુખ છે તે, ગણે છે શૂળી સમાન,
 પિયેરમાં પીડા પડે, પણ સુખ માને છે;
 સાસરાનું દાર દેખી, દીલમાં ડુંગર ધારે,
 પિયેરનું પાદર તે, સ્વર્ગસમ બાણે છે;
 સાસરીનાં સગાં તેને, ગણે છે શત્રુ સમાન,
 પિયેરનાં સગાં પેખી, પૂરો ખ્યાર આણે છે;
 સાસરીમાં ચાર દિન, રહે ચાર જીવ બાણે,

પિયેરનાં પાંચ વર્ષ, પાંચ ઘડી માને છે.
 ધીમે રહી ધણી કદી, શિખામણુ આપે સારી,
 આરે કુભારજી કહે, ઘણો તું ગમાર છું,
 ડાહી ડાહી વાત વદી, ડા'પણુ બતાવે પણુ,
 ડા'પણુમાં ડાટ વળ્યો, ડાહી શું થનાર છું ?
 દામની લાલચ દાખી, દાળ રાખવાને બાય,
 પણુ હું દબાઉં નહિ, એવી હોંશીઆર છું;
 ડાલી માથાકુટ કરી, મને તું સતાવે શીઠ,
 જરૂર તું જાણુ તારું, લોહી હું પીનાર છું.
 શાણી શાણી વાતો વહે, સખીની પાસે બેસીને
 શાણુપણું બતાવાને, કુભારજી નારી તે;
 ઘરતણી ગુપ્ત વાત, સખીને સુણાવે બધી,
 કંથની સૌ વાત કહે, કંથને હુંકારી તે;
 સાસુ સસરાને સૌ પ-ચાસ ગાળો દેઇ વાળે,
 કંથને કન્યાશ નહિ, કદી રાખનારી તે;
 જોડે જોડ જોડાણીને, ઝટકી નાંખે છે જાણી,
 દીયેર દેરાણી નણુ-દીને ભાંડે ભારી તે.
 ધણીને દેખીને ધારે, કાળ ચિકરાળ આળ્યો,
 ભાઈને દેખીને બાણે, બલો કોઇ ભૂપ છે;
 સસરૈ દીયેર જોડ, જમના એ દૂત બાણે,
 બાપ કાકા કેરું બાણે, સુંદર સ્વરૂપ છે;
 દેરાણી જોડાણી સાસુ, નણુંક નિહાળી નકી,

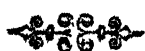
કહે ચુકીએલ કે કા-કણ જેવાં રૂપ છે;
 બેન માશી માત મળે, ત્યારે મગરૂર થઈ,
 વહન નિહાળી જાણે, રંભાતુલ્ય રૂપ છે.
 પતિ પાસે હોય ત્યારે, હાલુ હાલુ કહે બધું,
 પતિનો વિયોગ થયે, વાત બધી વીસરે;
 પિયેરનાં પટકુળ, ચતુરા એ ચીરી નાંખે,
 પતિ લાવ પટકુળ, કહી કાયર કરે;
 પતિ પટકુળ આણે, તે પહોંચાડે પાંચ દીન,
 કે બીજાને પધરાવી, પુગડ જેવી કરે;
 ધરણાં ધડવો ઘણાં, હાજર હમેશ રહું,
 બોલે એવા બોલ નહિ, લોક લાજથી ડરે.
 ભણી ગણી હોય પણ, ભઈ દેખી ભાન ભુલે,
 બૂલી બાય ભવમહી, ભલા ભરથારને;
 સારા સારા ગ્રંથ વાંચી, જ્ઞાન ઘણું લેતીં પણ,
 બેન પાસે બેસે ત્યારે, બૂલે મુવિચારને;
 પતિની આપેલી શિખ, શાન્તપણે સુણે પણ,
 માત મળે મૂકી દેતી, પતિના વિચારને;
 ચૂકીથી રૂકી દેખાય, તેનો ન વિચાર થાય,
 ચૂકી ચાલી જાય ત્યારે, રડે ભરથારને.
 પિયેરનાં જન પેખી, મુખ મલકાતું રહે,
 સાસરીનાં સગાં દેખી, મુખ બણે મુમકું;
 પિયેરનાં વસે ત્યારે, પા-વડી ના બેસી રહે,

સાસુ કામ સોંપે ત્યારે, કહે બધું સુમકુંડે
 પિયેરનું તેડું આવે, તુરત વીદાય થાય,
 સાસરેથી તેડું આવે, હા કહે ના સુખકુંડે;
 પાંચ ફેરા પાછા વાળી, પછી જાય પિયેરથી,
 પણ કહે ઉભા રહો, રહું મારું લૂમકુંડે.
 બહુ જાય ધંધે ત્યારે, બાઈ ઘેર બેઠાં બેઠાં,
 દાણા વેચી કામ કરે, બાણે ન તેનો પતિ;
 કાચું પાકું રાંધી રાખા, રીસાઈને નાસી જાય,
 ખાવું નથી કહે પણ, છાનું બાઈને જતી;
 પુછે તેનો કંથ ત્યારે, કહે તેતો હું શું બાણું,
 મને ચુંક થાય તેથી, હુંતો કયારની સુતી;
 મહાસુખ પામે કયાંથી, નફટ નારીનો નાથ,
 મહાસુખ કહે પ્રભુ, કેવી કર્મની મતી.
 પતિ સુખે કહે તમે, દુઃખે બહુ દુઃખી થાઉં,
 પતિની પાછળ કહે, સુખે એ મારો પાત;
 પતિ સુખે કહે તમે, સુખ આપો છો સદાય,
 પતિ પૂઠે કહે સુખે, સુખ ન દેતો રતી;
 પતિ સુખે કહે તમે, દયાળુ હાવાર બારે,
 પૂઠે કહે કંથ પાખી, કંજુસ દીસે અતિ;
 સુખે કહે મતિમાન, પૂઠે કહે મુદ જોવો,
 એવી નારી પ્રભુ મારા, કેમ ન મરી જવી.

જ્ઞાનબોધક સભાની અન્થાવળી.

નંબર ૩ જે.

ધૈર્ય સ્તુતિ.

ધૈર્ય રાગ.

મહુ તારી, ગતી ન્યારી,
મતિં મારી, નહિ ચાલે;
તને ઠગવા, કંઈ ઠગ કામ,
મહુ તે તો, સદા જાણે. ૧

જાણી દીન દાસ, કરો ન તપાસ,
ઉરે છે આશ, મને મોટી;
ધરી પ્રીતિ, સખું નીતિ,
તખું રીતિ સદા ખોટી. ૨

તમે છો તાત, તમે છો માત,
તમે છો જ્ઞાત, વડીલ મારા;
અમે અહીં આજ, મળ્યા ગુણ કાજ,
વદે બા સમાજ, ગુણ તારા. ૩

લાવણી.

આ અતર્કીમી અરજ અંતરમાં ધરજો,
મહુ રંક પ્રાણીનાં પાપ માફ સૌ કરજો;

અમે હુળી મળી સૌ, સાથ ઉભા કર ભેડી,
 પ્રભુ કૃપા કરીને, કલેશ નાંખજો તોડી.
 અમે શીર નમાવી, શરણ તમારે રહીએ,
 પ્રભુ તુજ વિશ્વ કેને, કળ્પ અમારાં કહીએ;
 અમે ઉદર નિમિત્તે, જે જે ઉદમ કરીએ,
 તેમાં હુચ્ચાઈ કરતાં, પ્રભુ ઝાઝા ડરીએ;
 એવો ઉત્તમ વિચાર અંતરમાં ધરજો,
 પ્રભુ રંક પ્રાણીનાં પાપ માફ સૌ કરજો.

૫૬.

ધનાશ્રી.

પ્રેમે કરું છું પ્રણામ, પ્રભુ હું પ્રેમે કરું છું પ્રણામ. ૧૬.
 હું દીન બાળક દાસ તમારો, સદા સ્મરું તુજ નામ. પ્રભુ.
 રાત દિવસ પ્રભુ ડર રાખી તારો, કરું છું રૂઝાં કામ. પ્રભુ.
 સર્વે પ્રાણીના સુખને સારૂ, રચ્યા મેવા તેં તમામ. પ્રભુ.
 તેજ થવા તેં તારા રચ્યા જ્યાં, સૂર્ય ચંદ્ર તે હામ. પ્રભુ.
 જીવન અર્થે હવા પાણી ને, રચ્યું છે અજ તમામ. પ્રભુ.
 બાળી મળી નીતિ પ્રીતિથી પાળું, રહે ન ડર કોઈ હામ. પ્રભુ.
 પ્રાણની સમ અન્ય પ્રાણીને બાળી, દયા ધરું આઠે જામ. પ્રભુ.
 જે કરજોડી બચું જગદવામી, આપો તે સુંદરશ્યામ. પ્રભુ.
 સેવક બાળી શુભ મતિ આપો, અન્ય તણું નહિ કામ. પ્રભુ.

ધન્યર સ્તુતિ.

શશિ સૂર્ય કથાપનાર, સદ્વિતણા સુખનાર,
 સિંધુને શોભાવનાર, સંકટ સંહારને;
 પરમ પવિત્ર બાણી, પામર પૂરો હું પ્રાણી,
 વંદુ પ્રભુ બહાલ આણી, વિનતિ સ્વિકારને;
 ભગવાન બુંદાં કામ, કંઈ નહિ કોઈ કામ,
 મતિ એવી આઠે જામ, ઉરમાં ઉતારને;
 ઉપકારી ઉપકાર, બૂલી જાઉં ન લગાર,
 સદા પ્રાણ સદાચાર, સંસારથી તારને.

૧

જાણ તમે ભગવાન, ઘણા દીસો ગુણવાન,
 મહા પ્રભુ મલિમાન, બાણે ગુપ્ત વાત તું;
 જગલીલા તારે હાથ, બાણું હું જરૂર નાથ,
 પેથુ તને પ્રાણનાથ, શ્રેષ્ઠ ખરેખર તું
 જળ બાહુમાં અપાર, સદા તમે સુખકાર,
 નિરંજન નિરાકાર, ખરે માત તાત તું;
 દીન બાણી દયા ધાર, વિનતિ મારી સ્વિકાર,
 હાથ ગ્રહી હીતકાર, રાખ લારી સાથ તું.

૨

વિશ્વનાથ વિશ્વ બાપી, સત્વગુણ સદા આપી,
 કહુકું કુમતિ કાપી, શાન્તી સદા આપને;
 સંસારમાં સદા કાળ, બાણું તને બક્ષપાળ,
 મતિ એવી કે દયાળ, કદ મારાં કાપને;

મને સર્વે વાતે તારો, મુશ્કીને મુશ્કી તારો,
 દોષ દીલથી વિહારો, દુઃખતાને સ્થાપજો;
 મહાસુખ સદા થાય, જાયું તને જગરાય,
 હરી રસ ઉલરાય, એવી મતિ આપજો. ૩
 વિશુ વિનતિ મુશ્કીને, કવિતા રચાવ રૂઢી,
 કવિતાના દોષ મારા, સદા તું વિહારજો;
 નવી નવી કવિતા ર-ચવા માઠું મન થાય,
 ગતી મતિ નહિ પશુ, પાર તું ઉતારજો;
 તારા ગુણ ગાવા મારી, મતિ નથી રતીપુર,
 પશુ પ્રભુ તુંતો મને, પળ ન વિસારજો;
 મહાસુખ આપો હાથ-એડીને હમેશ કહું,
 શોક ભય ટાળી મારાં, સંકટ સંહારજો. ૪

શ્રીમંતનાં સત્કર્મ.

ધર્મવંત ધરે ના ધ-રામાં મદ ધનતણો,
 ધરે છે ધરામાં હામ, ધર્મ કર્મ કરવા;
 આપે છે અપાર માન, આવેલા અતિથીને એ,
 અવનીમાં અવિચળ, નામ નિજ ધરવા;
 સારો રમેહ રાખે સદા, સજ્જનની સાથ બહુ,
 સર્વને સુખાપ આપે, હિણ માર્ત હરવા;
 કહે મહાસુખ સદા, સત્યતા સંભાળી રાખે,

સુકર્મ કરે સદૈવ, સંસારથી તરવા.

૧

દુઃખીઆનું દુઃખ દેખી, દીલમાં દેખાય દુઃખી,
 દુઃખીઆનું દુઃખ ટાળ-વા ઉપાય કરે છે;
 ખુશીથી ખસેડી મૂકે, બિછાનાં ખીરાજવાનાં,
 વિચરી વિદેશ વળી, સભા સારી ભરે છે;
 ભલાં ભલાં ભાષણથી, દયા દીલમાં ઉતારી,
 દુઃખીઆનું દુઃખ ટાળ-વાને ટીપ ધરે છે;
 ભરી સમા મહી પોતે, ભરે છે રકમ ભારે,
 કરપીનું દીલ તે દે-ખીને ઝટ ઝરે છે.

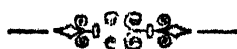
૨

એવી રીતે શ્રમ કરી, દેશ પરદેશ ફરી,
 અતિ દામ એકઠા ક-રીને પોતે લાવે છે;
 આંધળાં અપગને તો, અપાવે છે અન્ન વસ્ત્ર,
 તેની સાથે અશક્તને, સખી તે અપાવે છે;
 રાગી જનપર રોષ, રાખે નહિ સખી જન,
 તેને સાફ દવાખાનાં, બેશ એ બનાવે છે;
 મહાસુખ થવા માટે, ધીરજ ધરીને પોતે,
 મોટી મોટી પાકશાળા, પ્રેમથી બંધાવે છે.

૩

આંધળાં અપંગ રાગી, મુસાફર માટે મોટી,
 ફાલ ધનવંત ધર્મ-શાળાઓ બંધાવે છે;
 કુત્રા વાવ તળાવો તો, ખોદાવે છે ખંત રાખી,
 ખાણી પીવા પંથીને એ, ધરજ મંડાવે છે.
 અન્નચક્ર પ્રાણી માટે, પાંજરા પોળો બંધાવી,

દેશ પરદેશ વિષે, સુકીર્તિ ફેલાવે છે;
 કહે મહાસુખ એવાં, કામ દેખી કવિ લોક,
 ધનવંત તણાં નામ, ગ્રંથમાં ગણાવે છે. ૪
 આગસ અજ્ઞાન જવા, સ્વદેશીને સુખ થવા,
 સુ કવિની પાસ રૂઠા, ગ્રંથ એ રચાવે છે;
 આગસ આહાર તણ, હેતે નિત્ય હરી ભણ,
 સુખ થવા સ્વદેશીને, ધૈર્યતા ધરાવે છે.
 સંકટ સહન કરી, નકી નિદ્રા પરહરી,
 બહાલા સ્વદેશીને દૂર, બહેમથી કરાવે છે;
 તન મન ધનથી એ, હબરો હુન્નર શોધી,
 મહાસુખ થવા સ્વદે-શીને સમજાવે છે. ૫

અજ્ઞાન શ્રીમંતનાં અયોગ્ય કામો.

અતિ ધન દેખીને એ, ધરે છે ધરામાં મદ,
 બાણે અવનીમાં મારા, જેવો નથી એકરે;
 અધુરો રહેલો કુંભ, જેમ છલકાય બાય,
 તેમ છત દેખી મૂર્ખ, છલકાય છેકરે.
 છતમાં છાકી જઈને, પંડિતને પેખે નહિ,
 નીતિ રીતિ છોડી દે ના, રાખતા વિવેકરે;
 કહે મહાસુખ સદા, રંકને રીખાવે બહુ,
 એવા છે અધર્મી ભુંડા, ધનવંત લોકરે. ૧

માડી ઘોડા જોડાવીને, રામાઓ રાખીને સાથ,
અતાર છુપેલ ઘાલી, બાગ જોવા જાયછે;
માડી દોડતી દેખીને, ગરીબ પોકાર કરે,
તે દેખીને દમ્પતિનું, હીલ ખુશી ધાય છે.

બાગમાં બિરાજી બંડી, ગમત કરીને ધણી,
આવ્યા તેમ ઝટ પોતે, ઘરભણી ધાય છે;
કહે મહાસુખ એવા, શેઠીઆ તે વેઠીઆ સૌ,
ફાગટ ફૂલાઈ ફરે, ફળેલી ફેલાય છે.

૨

જરા જગદીશ તણો, ડર હીલ રાખે નહિ,
પુન્ય દાન તણું નામ, સુણી શેઠ નાસે છે;
મોટા મહેલ બંધાવીને, મનમાં બડાઈ મારે,
મોટા નાત વરા કરી, મોટાઈ મનાવે છે.
અવાચક પ્રાણી માટે, પાઈ પાસથી ન છોડે,
ચાર લોકની માતાને, શેઠ સારા ભાસે છે;
કહે મહાસુખ એવા, દૂરથી દેખીને શેઠ,
સદાકાળ પ્રભુ માફે, મન ત્યાંથી ત્રાસે છે.

૩

એકલું કરેલું ધન, ઉડાવે ઉમંગથી એ,
વગડાવે વાળાં ઘેર, વિવા'ના પ્રસંગમાં;
કોઈ સખી જન એવા, પાસે જઈ ટીપ ધરે,
તે દેખીને તેના પર, કોપ કરે અંગમાં.
મોજશોખ કરવામાં, અતિશે આનંદ માને,
માડા જેવા પડી રહે, રામાના હિંમતમાં;

કહે મહાસુખ જોવા, જાયા તે ન જાયા જાહે,
 વૃથા બાર સહે માતા, કુસંગીના સંગમાં. ૪
 ચૌરાશી જમાડી તેમાં, શાની કરી ચતુરાઈ,
 આંધળાં અપંગ તણું, સર્થું નહિ કામરે;
 આખરૂ લેવાને અતિ, નાણું નાતમાં ઉડાવ્યું,
 દુકાળના ફંડમાં તો, ભર્યો નહિ હામરે;
 વાહ વાહ બોલાવાને, વિવા'માં નારી નચાવી,
 મરકીથી પીડાતાને, આપી નહિ હામરે;
 કહે મહાસુખ પ્રભુ, જેને હીલ દયા નહિ,
 જોવા ધનવાળા થકી, રૂડા છે હામરે. ૫
 પ્હોર દિન ચઢ્યા સુધી, પલંગમાં પોદી રહે,
 ઉઠે આઠ વાગે શેઠ, નયન બે ચોળતા;
 નયન ચોળીને નવ, વાગે શેઠ નહાવા જાય,
 મ્હા પાણીનો કાવો પીવા, ચૂલા લણ્ણી ભાળતા;
 ભલાં ભલાં ભોજન જ-મીને ખને લેસ જોવા,
 ઉઠી ન શકયાથી ગાદી-તકીએ આળોટતા;
 ગાંધણી સરીખું ભારે, પેટ વધારીને ફરે,
 કહે મહાસુખ સો પે-ઢીનું નામ બોળતા. ૬

મનને શિખામણ.

માની લે શિખામણ મારીરે, સંસારી જીવડાં
 બાળપણમાં બહુ ભર્યો, જુવાનીમાં રંગ રમ્યો;

- જરાપણે નહિં નમ્યોરે, સંસારી. ૧
 અતિ અભિમાન કીધું, દીનને તે દુઃખ લીધું;
 ન પ્રભુનું નામ લીધુંરે. સંસારી. ૨
 રૂઠો ન વિચાર કર્યો, ફેગટ તું ફેરો કર્યો;
 દીલમાં તું નહિ ડર્યોરે. સંસારી. ૩
 ખોટા સંગમાં તું રેલ્યો, કદી ન કુસંગ મેલ્યો;
 વિષયના ખેલ ખેલ્યોરે. સંસારી. ૪
 શિખામણ કીધી સારી, તે અંતરમાં ન ઉતારી,
 એવું મન તું અવિચારીરે. સંસારી. ૫
 જોને તું વિચાર કરી, મોટા મોટા ગયા મરી;
 રહ્યા નહિં રંક ઠરીરે. સંસારી. ૬
 લોભ ને લાલચ ધરી, કુહાં કૃત્ય કોટી કરી;
 માયા મૂકી ગયા મરીરે. સંસારી. ૭
 લય પામ્યો લંકાપતિ, જોણે હરી સીતા સતી;
 રહી ન સમૃદ્ધિ રતીરે. સંસારી. ૮
 નળ ને નહુશ ગયા, લોજ ભૂમિમાં ન રહ્યા;
 જલો ભુંડા ગુણ ગમ્યારે. સંસારી. ૯
 હરિશ્ચંદ્ર સત્યવાદી, દીલિપ દુશ્યંત આદી;
 ઊઠી ગઈ ધણી ગાદીરે. સંસારી. ૧૦
 માટે તું વિચારી લેજે, દીન જનોને દાન દેજે;
 તેથી પ્રભુ પુરા રીઝેરે. સંસારી. ૧૧
 સહા કર તું સંગ સારો, સફળ થશે જાવ તારો;

ઉગરવાનો એથી આરોરે.	સંસારી. ૧૨
પોતે પુન્ય કર્યું ભાવે, તેથી સાથે ચાલી આવે;	
પાછળનું ન કામ આવેરે.	સંસારી. ૧૩
સદા સદગુણ સજી, દીલથી દુરગુણ તજી;	
લે લુધરને ભાવે લજરે.	સંસારી ૧૪
વડુ હુંતો તારે સાફ, ભલે ગણે તું નકારું;	
તેમાં તો શું જશે માફરે.	સંસારી. ૧૫
અંગે સુધશ સોડ તાણી, ત્યારે ખરું ખોટું જાણી;	
મહાસુખની શિખ લેશે માનીરે.	સંસારી. ૧૬

નફ્ટને શાની લાજ ?

માત તાત પરહરી, નારીને કરેછે ખ્યારી,
 નફ્ટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 ગુરૂ જ્ઞાન આપે પણ, ગુરૂને ગમાર ગણે,
 નફ્ટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 અભિમાન ધરી ઉર, વિનય વિસારી દેતા,
 નફ્ટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 શાણી શિખ સજ્જનની, માને નહિ મમતથી,
 નફ્ટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 માન પાન મળે નહિ, તેવે ધામ જાય ધથી,
 નફ્ટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?

ડાંપણ દેખાડી પાતે, ચોરે ઝેરી આડી કરે,
 નફટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 વાંકે વિના વનિતાને, સતાવે સહસ્રવાર,
 નફટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 મણુ પૂત્ર આપે પણ, પૂત્રને પઢાવે નહિ,
 નફટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 મૃહસ્થ ગણાય પણ, દેશ ડાઝ બાણે નહિ,
 નફટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 સાધુ નામ સોહાવીને, સુંદરીની સેવા કરે,
 નફટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 વડા વૈદરાજ થઇ, જર માટે જીવ લે છે,
 નફટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?
 ધર્મગુરુ નામ ધરા-વીને ધન હરી બાણે,
 નફટ એવા જનોને, કહો શાની લાજ છે ?

“શિવ સ્તવન.”

ઢાહરા.

ગિરજા સુત શુષ્ક તાહરા, ગણતાં નહીં ગણાય,
નિશ્ચિન તારી સ્હાયથી, કબ્ય નવલ બહુ થાય;
શંકર તુજ પ્રતાપથી, સૌ કારજ સિદ્ધ થાય;
શંકર તુજ કૃપાવડે, શિવ સ્તવન ઉચરાય.

લલિત વૃત.

સરવ સેવકો, પામ લાગીએ,
શિવ સદા અમે, શાન્તિ માંગીએ;
જરુર જાણીએ, સોમન.ધરે,
ભકત સૌ રહ્યા, જોડી હાથરે. ૧
અમ જિજ્ઞાસી, અર્જ સાંભળી,
મતિ સુધારીએ, શિવજી વળી;
સરવ શિશુને, ધૈર્ય આપીએ,
સરવ શિશુનો, શોક કાપીએ. ૨
દુરિત રીતથી, વેગળા કરો,
ભલિજ ભારતી, અંતરે ધરો,
કુમતિ કાપીએ, રંક જાણીને,
સુમતિ આપીએ, બહાલ આણીને. ૩

શિવ સદા વળી, વિનવી કરું,
 તમ દયાવડે, જગતમાં રહું;
 તમ દયા વિના, શી થશે ગતી,
 તમ દયા વિના સુખ ના રતી. ૪
 તમ દયા દીસે, ભક્ત ઉપરે,
 તમ દયાવડે, ભક્ત સૌ તરે;
 ગુપ્ત રાખતા, ગંગા નારીરે,
 વિભુતિ અંગમાં, ખૂબ ધારીરે. ૫
 મદન જીતરે, ધ્યાન હું ધરું,
 સમીપ આવીને, નિત્ય હું ઠરું;
 ઠહન સૌ કરો, દુષ્ટ કર્મરે,
 જરૂર દાખવો, શુદ્ધ ધર્મરે. ૬
 સ્તવન હું કરું, શિવજી સદા,
 સ્તવન સુણીને, ટાળ આપદા;
 શિવ સદા મહા-સુખ આપજો,
 અમતજો બધો, કલેશ કાપજો. ૭

માલિની વૃત.

શિવ અતિ સુખકારી, અર્જ લેજો સ્વિકારી,
 મૂંઢ મતિ શિવ મારી, શું કરું સ્તુતિ આરી;
 મલિન મતિ, સુધારી, મુક્તિ દો અંગધારી,
 લલુભતિયો ઉઘારી, પ્રાર્થના પ્રેમ ધારી. ૮

ભુજંગી વૃત.

- વંદુ વિનતી આવીને દ્વાર તારે,
 તમે ત્રીપુરારિ ચઢા મારી વારે;
 સદાશિવજી શોકસિધુથી તારો,
 ચિતે ચિંતનાથ નહીં દોષ ધારો. ૧
- ગળે ધાલતા શિવજી રૂઢમાળા,
 વડા તાહરા સુત છે સૂઢવાળા;
 ળીજી સુત કાર્તિકસ્વામી તમારો,
 સદા સોમનાથ નહીં દોષ ધારો. ૨
- જટામાં સદા શોભતી ગંગ માઇ,
 સદા નંદીની સ્વારી છે સૂખદાયી;
 મને શિવજી આશરો છે તમારો,
 વંદુ વૈજનથ નહીં દોષ ધારો. ૩
- શરીરે ધરો શિવજી ભસ્મ ગોળા,
 ભુલ્યા ભીલ રાણીથકી શિવ લોળા;
 રુઢો વાસ કૈલાસમાં છે તમારો,
 ઉરે ઉત્તકંઠ નહીં દોષ ધારો. ૪
- ભલું આસને શોભતું વાઘ ચર્મ,
 સજાવે સદા શિવજી શુદ્ધ ધર્મ;
 કરો દૂર હે શિવજી દુર્વિકારો,
 નકી નીલકંઠ નહીં દોષ ધારો. ૫

સહી ભાંગના છો સહા । શેવ લોગી,
 સહા પત્ની સાથે છતાં આપ યોગી;
 શિરે શોભતો છે જટાનો વધારો,
 લલા લીમનાથે નહીં દોષ ધારો. ૬
 સદાકાળ શાન્તિ કરો સોમનાથ,
 હિરે દોષ મારા નમું જોડી હાથ;
 ક્ષમા આપી સંતોષ સર્વે નિવારો,
 સહા શેવ શંભુ નહીં દોષ ધારો. ૭
 ઉરે અર્જુન ધરો તમે શિવ મારી,
 ધરો કુમતિ કે કૃત્ સ્તુતિ તારી;
 મહા સુખ આપી મનેતો ઉગારો,
 સહા સોમનાથ નહીં દોષ ધારો. ૮

પ્રસંતતિલકા વૃત.

પ્રેમે કરી પ્રથમથી શિવને સ્મરુંછું,
 નિત્યે નિભાવ કરજો તમથી ડરુંછું;
 નિધા તથા વિમલ વાણી વિવેક આપો,
 હે સોમનાથ શિવ સંકટ સર્વ કાપો. ૧
 હે શિવ શાન્ત મનથી કૃત્ તારી સેવા,
 એવી મર્તિ-હૃદયમાં ધર શંભુદેવા;
 ચિત્તે સુણો સરવ સેવકના નિલાપો,
 હે ચિંતનાથ શિવ સંકટ સર્વ કાપો. ૨
 દાખો સહા કુમતિ શકર મંજધારી,

મૂકેા વળી ભવથકી મુજને ઉતારી;
 શાન્તી કરી દૂર કરેા બહુ જન્મ પાપો,
 કૃષ્ણનાથ શિવ સંકટ સર્વ કાપો. ૩
 કીધાં હશે ભવમહી નહિ કર્મ રૂડાં,
 કીધાં ઘણાં મહ ધરી શિવ કર્મ ભુંડાં;
 તોએ સદા શિવ તમે સુખશાન્તિ આપો,
 કેદારનાથ શિવ સંકટ સર્વ કાપો. ૪
 તારાવિના જગતમાં નહિ કેા બલિષ્ઠ,
 તારા વિના શિવ નહીં તપમાં વરિષ્ઠ;
 દોષો કરેા દૂર તમે જપુ નિત્ય જાપો,
 હે નીલકંઠ શિવ સંકટ સર્વ કાપો. ૫
 મારાં કુકર્મ કદી શિવ ઉરે ન ધારે,
 શંભુ નિભાવ કરજો ગણી દાસ તારે;
 શ્રદ્ધા દયા સદમતિ મનમાંદ્ર સ્થાપો,
 હે વૈજનાથ શિવ સંકટ સર્વ કાપો. ૬
 તારી દયાથકી સદાશિવ સુખ પામું,
 તારી દયાથકી સદા દુઃખ હું વિરામું;
 તારી દયાથકી કદી નહિ થાય પાપો,
 શંભુ સદાય ભવ સંકટ સર્વ કાપો. ૭
 સંસારમાંથી તરવા નર દેહ લીધો,
 મિથ્યા સુમાર્વી વય મેં નહિ લાલ લીધો;
 તોએ સદાશિવ મને સુખશાન્તિ આપો,
 ગદ્ગદસુખ ચિત્ત ધરી સંકટ સર્વ કાપો. ૮

શાર્દૂલ વિક્રિડિત.

હે લોળા શિવ વૈજનાથ તમને, પાપે પડી ઉચરે,
કાપો કષ્ટ અપાર આ જગતમાં, વિશ્વાસ તારો પડે;
આવ્યો હું શરણે નમું વિનયથી, દૂડી મતિ કાપજો,
ભાવે ભક્તિ કડું સદા ભવનમાં, એવી મતિ આપજો.
શીવમ્રત્યે—મંદાકાન્તા.

મોટો પાપી, જરૂર જગમાં, નાથ હું રંક જાણો,
દેવા મોટા, સરવ જનના, દોષ દિલ ન આણો;
દેલાં ગાંડાં, જરૂર શિવજી, છોકરાં સૌ તમારાં,
લોળાશંભુ, વિમળ મતિ દો, પાપ કાપો અમારાં.
વસંતતિલકા.

લોળા ખરે શિવ તમે ચિતમાંહિ લોળા,
હેતે ધરો શરીર ઉપર ભરમ ગોળા;
ઝાઝી જટા શિરવિષે ધરો તેજવાળી,
પાસું અપાર સુખ એ વપુ દિવ્ય ભાળી.

શિવમ્રત્યે—માલિની.

શિવ શિવ શિવ લોળા, આવૈયો દ્વાર તારે,
હર હર હરિ પાપો, તું વિના કેાણ તારે;
અતિ અતિ શિવ કીધાં કાર્ય કુડાં તથાપિ,
નહિ નહિ નહિ કીધાં, કષ્ટ શંભુ કદાપિ,

વસંતતિલકા.

હે વિશ્વનાથ વિનવી સુણજો અમારી,

- દીસો દયાળ જગમાં અતિ ઉપકારી;
 ભક્તિકરું ભવનમાં ભયથી ઉગારો,
 હે સોમનાથ શિવ સેવકહું તમારો. ૧
- સર્વે સ્થળે સુખકરો દિલના દયાળ,
 આશા સદાય પરિપૂર્ણ કરો કૃપાળું;
 શાન્તિ કરી સકૃળ સંકટને નિવારો,
 હે ચિંતનાથ શિવ સેવકહું તમારો. ૨
- હે જગતપાળ જગમાં કરું કાર્ય સારું,
 નિવિઘ્ન ધ્યાન મનમાં ધરું હું તમારું;
 હેતે વડા વિઘનગી તું ઉમારનારો,
 કેદારનાથ શિવ સેવકહું તમારો. ૩
- બાણીબુલ દિલવિષે કરું કુવિચાર,
 તેની ક્ષમા નહિ મળે મુજને લગાર;
 એવો દિસે નિયમ ઉત્તમનાથ તારો,
 હે વૈજનાથ શિવ સેવકહું તમારો. ૪
- સ્વિકારજો સ્તવન આ શિવ સૃષ્ટિ ભર્તા,
 નિઃશેષ કલેશ હુગ્જો નિલુ વૃષ્ટિકર્તા;
 વિજ્ઞાનદાન અમને તુજ આપનારો,
 હે નીલકંઠ શિવ સેવકહું તમારો. ૫
- હું જ્ઞાનહીન અતિ શંકર ત્રિપુરારી,
 ભક્તિની મુક્તિ નહિ નાથજ બાહું સારી;
 કામાંધ થૈ શિવકરું અતિ દુર્વિકારો,

હે સીમનાથ શિવ સેવકહું તમારો. ૬
 રક્ષાકરો રજનીએ શિવજી અમારી,
 સંભાળ લો દિવસના વળી સુખકારી;
 તારો ગરીબજન હું ઝઢી હાથ મારો,
 શંભુ સદાય દિન સેવકહું તમારો. ૭
 શાન્તિકરો નિશદિને શિવ સોમનાથ,
 પ્રલેકરો અથ સહુ નમુ જોડીહાથ;
 મહાશુભ દેઈ મહિમાં ગુજને ઉગારો,
 હે પ્રેમનાથ શિવ સેવકહું તમારો, ૮

શિખરણી.

અહો શંભુદેવા, ઉરથકી વિસાઈ નહિ કદા;
 કંઈ તારી સેવા, જરૂર સુખ પામું અહિં સદા;
 પ્રભુતારી માયા, લલુ મતિ થકી શી ગણી કરું,
 મહા પાપી હુંછું તદગિ, તું દયાળી વસી રહું. ૧
 નહીં માણું નીતિ, પરમ ઇશ બોલું બુઝ બહુ,
 ખરો અજ્ઞાની હું, અઘટિત કરતાં નવ ડરું;
 સદા શાન્તાકારા, નિશદિન નમું ના શિવ તને,
 કરી ભકિત ના મેં, કહી જગતમાં નિશ્ચલ મને. ૨
 કરી ચોરી વાડી, કપટ કરતાં હું નહિ ડરો,
 પ્રભુ સંસારે મેં, મુકરમ કરીને જરૂર કયો;
 ગુમાવી દીધોછે, વખત વિભુ મેં આજસ વિષે,
 જુવાનીમાં છાકી, મલિન મતિ રાખી મન વિષે. ૩

બકાઇ માર્યામાં, નહિ કહિ પ્રભુ પાછળ પડ્યો,
 કરી નિંદા સૌની, કુકરમતણો ઘાટજ થડ્યો;
 કર્યા ઠકા ઠાલા, હગ બની ઠગ્યો સર્વ જનને,
 વિસારી દીધા મેં, વિભુ વિષય મધ્યે રહી તને, ૪
 તથાપિ હે દેવા, દિનપર દયા તેં બહુ કરી,
 દયાળું દાનારે, અહુરનિશ આપ્યું સુખવળી;
 અહો શંભુ આજે, વિમલ મતિ આપો રસભરી,
 વહુ છું હું દેવા, તમ સમિપ આવી શિશ ધરી. ૫

શિવપ્રત્યે—વસંતતિલકા.

તેતો રચ્યું જગતને સર સિંધુ સારા,
 તેતો રચ્યાં નલ નદી શશિ સૂર્ય તારા;
 તેતો સજ્યાં જગતમાં નરનાર પ્રાણી,
 શંભુ કરે સ્તવન હું શુભ સ્નેહ આણી. ૧
 તેતો ભર્યું ભુવનમાં ધન ધાન્ય ભારી,
 તેતો રચી તરૂંથકી નગ સુષ્ટિ સારી;
 તેતો રચ્યાં કુષ્મભને કૃણ તત્ત્વ પાણી,
 શંભુ કરે સ્તવન હું શુભ સ્નેહ આણી. ૨
 તારા બળે અગનમાં બહુ મેઘ ગાજે;
 તારાવડે વિજળીના ચમકાર વાજે;
 તારાવડે ઉછળતું ઉદ્દમીનું પાણી,
 શંભુ કરે સ્તવન હું શુભ સ્નેહ આણી. ૩
 તારાવડે શશિ રવી ઉદયાસ્ત થામ,

તારાવડે જગ લિલા સધળી જણાય;
 તારાવડે જન વહે રસવાળી માણી,
 શંભુ કહું સ્તવન હું શુભ સ્નેહ આણી. ૪
 તારાવડે ઉઠકમાં અતિ નાવ ચાલે,
 તારાવડે તરૂં તથા પૂલ પાન હાલે;
 વહે તને ભુવનમાં જન શ્રેષ્ઠ જાણી,
 શંભુ કહું સ્તવન હું શુભ સ્નેહ આણી. ૫
 તારી કૃપાપકી સદા જન મુક્તિ દાણી,
 તારી કૃપાપકી વળી ભયથી વિરામી;
 તારાવડે મલિન “ધી” તય થે પ્રમાણી,
 શંભુ કહું સ્તવન હું શુભ સ્નેહ આણી. ૬
 તારાવડે જગતમાં જન દેહ પામ્યો,
 તારાવડે સુજશને શુભ લાભ જામ્યો;
 તારાવડે મળી મને મુખ મિષ્ટ વાણી,
 શંભુ કહું સ્તવન શુભ સ્નેહ આણી. ૭
 તેતો કર્યા સકળ કારણ મિષ્ટ મવા,
 તેથી કહું વિનયથી શુભ આજ સેવા;
 મહાસુખ ધાય મુજને ઉર એમ જાણી,
 શંભુ કહું સ્તવન હું શુભ સ્નેહ આણી. ૮

માલિની વૃત.

મહન મતિ તમારી, શુભવંતા ધણીરે,

અનુપમ બળ તારું, વિશ્વના એ ધણીરે;
 લલિત લલિત લીલા, શોભતી જેહ સારી,
 ભવ ભય હરનારા, શક્તિ એ છે તમારી. ૧
 જય જય મુદ્ધમાતા, વાણી આપો રસાળી,
 જય જય રસદાતા, થાય કીર્તિ વશાળી;
 સમય સમય સારે, આવજો શીઘ્ર વારે,
 જરૂર જગતમાં રે, તું વિના કેાણુ તારે. ૨
 હર હર હર શંભુ, ન્યારી તારી ગતીછે,
 હર હર હર શંભુ, ન્યારી તારી કૃતી છે;
 હર હર હર શંભુ, રૂપને ગુણુ ન્યારાં,
 હર હર હર શંભુ, નામ ન્યારાં તમારાં. ૩
 પ્રણિપત શિરનામી, વારવારે કરુંછું,
 ભવ ભયહર તારી, મ્હેરથી હું તરુંછું;
 અનર અમર તારી, ભક્તિથી ભૂખ ભાગે,
 અચળ વિમળ વાણી, ભાવથી ભક્ત ભાગે. ૪

અનુષ્ટુપ.

સોમનાથ સદા સૈને, ધૈર્યતા અતિ આપજો;
 દીન બાણી દયાળુરે, કષ્ટ સૌ શિવ કાપજો; ૧
 સુખ આપી સદા સૈને; સંપ શાન્તિ બધે કરો;
 દીર્ઘ આશુખ્ય આપીને, રાગ ને ભય સૌ હરો. ૨

મરખી.

“માતૃ પાવાની પટરાણી જવાની મા કાળકારે” લોલ-એ રાગ
 શિવજી સ્નેહ સહિત સૌ આજ, સખી સાથે મળીરે લોલ;
 શિવજી પ્રેમથી લાગી પાય, સ્તવન કરતી વળીરે લોલ.
 શિવજી દાસી સર્વ તમારી, અતિ અજ્ઞાનમારે લોલ;
 શિવજી જ્ઞાન ન સારાસાર, રહે ગુલતાનમારે લોલ.
 શિવજી કુક કપટ કેર દુર, સદા મુજ ચિત્તથીરે લોલ;
 શિવજી ધરૂં તમારૂં ધ્યાન, સદા શુભ રીતથીરે લોલ.
 શિવજી જીભે જીકું વેણુ, કદી નહિ ઉચરૂંરે લોલ;
 શિવજી તો સુખથી સંસાર, તરી હું ઉતરૂંરે લોલ.
 શિવજી સેવા કરૂં નિત સારી, એવી મતિ આપજોરે લોલ;
 શિવજી મલિન મતિ સુધારી, કાટી દુઃખ કાપજોરે લોલ.
 શિવજી મહીમાં મદ મોહ કામ-થી દુર રખાવજોરે લોલ;
 શિવજી મોક્ષ થવાનો માર્ગ, બધાંને બતાવજોરે લોલ.
 શિવજી વિનયની વાણી રાજ, વદનથી વદાવજોરે લોલ;
 શિવજી મન તનથી શુભ કાજ, હમેશ કરાવજોરે લોલ,
 શિવજી દીન જાણી સૌ દોષ, સદા વિદારજોરે લોલ;
 શિવજી અબગાની આ અરજ, સ્નેહે સ્વીકારજોરે લોલ.
 શિવજી અવગુણ છે અથાગ, તેતો તમે જાણુતારે લોલ;
 શિવજી તોપણ દયા અપાર, દાસીપર આજુતારે લોલ.
 શિવજી સુંદરી જાતને સુખ, આપ્યું સંસારમારે લોલ;
 શિવજી તોપણ નમળી નાર, ફરે કૃપિઆરમારે લોલ.

શિવજી બુદ્ધિહીણી બાળ, વધુ શું બોલીએરે લોલ;
 શિવજી તમ પ્રતાપે તિમિર, અંતરનું ખોલીએરે લોલ.
 શિવજી તમ પ્રતાપે આજ, સહુ પીડા ટળીરે લોલ;
 શિવજી કંથ બરે અમ પેટ, એથી સુખશું વળીરે લોલ.
 શિવજી તોપણ સુંડી નાર, બને ના ભાવથીરે લોલ;
 શિવજી સ્વામીને સંતાપે, અતિ અભાવથીરે લોલ.
 શિવજી ભ્રષ્ટ પડ્યો અવતાર, ભુંડી જે ભામનીરે લોલ;
 શિવજી ગુણ તમારા ન ગાય, કહું નહિ કામનીરે લોલ.
 શિવજી મહાસુખ મળે પરલોક સુદરી સજ્જતનેરે લોલ;
 શિવજી એવાં કૃત્ય કરાવો, સૌ સાધનેરે લોલ.

આરતી.

જય શિવ જય શિવ જય શિવ સંકટહારી શિવ જય સંકટહારી,
 સેવક જન સહ તારાં ॥૨॥ સેવા કરે સારી-જય શિવ.
 શ્રી શકર સાક્ષાત, છે દીલના બોળા; ॥૨॥
 ભાવે ભક્ત તણા શિવ ॥૨॥ ગ્રહણ કરે ગોળા.-જય.
 આસન છે વાઘાંખર, શ્વેતામ્બર સાડું. ॥૨॥
 ગંગ ખીરાજે શિરપર ॥૨॥ એવું બળ તાડું— જય.
 નંદી પીઠપર શિવ, વાહન છે તાડું. ॥૨॥
 કંઠે ફેદમાળા બેઠ ॥૨॥ મન મોહું મારું— જય.
 ત્રિલોચન ત્રિપુરારી, છે સૃષ્ટિ ભર્તા; ॥૨॥
 કેલાસે રહી કૌટીક ॥૨॥ તપ શિવજી કર્તા— જય.

અશાની હું બાળ, ભક્તિ કદી ન કંડું; ॥૨॥
 જોર જીવાનીનું જોઈ ॥૨॥ મદ મનમાં જ ધરું— જય,
 વિમળ મતિ વિવેક, ડા'પણુ દો ભારી; ॥૨॥
 કામા કરી સૌ દોષો ॥૨॥ લેજો ભવ તારી. જય.
 સતવન કરી નિશ્ચિન, પાપ તને લાગું ॥૨॥
 રસવાળી દો વાણી ॥૨॥ એ વર વિભુ માગું— જ.
 આરતી ગાશે જેહુ, સેવક જન સારા; ॥૨॥
 મહાસુખ પામે મહીમાં ॥૨॥ સેવક સૌ તારા.— જય.

ગરબી.

આવો આવો શિવશંકર લોળા—એ રાગ.
 સેવો સખી શંકર સુખકારી;
 જેથી થાય દહન દુઃખભારી—સેવો સખી શંકર,
 શાણી સખી સ્નેહ સહિત આજે,
 આવો ગીત રૂડાં ગાવા કાજે;
 જેથી ભવસંકટ સહી લાજે. સેવો.
 ભાવે લોળા શંકરને સજવા;
 કરી સ્નાન શણુગાર શુભ સજવા;
 વળી દીલથી દુર્યુષ્ણ તજવા. સેવો.
 અભિમાન અંતરથી છોડી,
 કરો પ્રિય સતવન કર જોડી;
 જેથી જગમાં રૈ' અમર જોડી. સેવો.

સદા સુખ શંકર તો આપે,
 કોટી કષ્ટ સેવકનાં કાપે;
 અમર નામ અવનિમાં થાપે. સેવો.
 લખું અતિ લાલ તમે લેવા,
 સદા કરો શકરની સેવા;
 મળે જેથી મનગમતા મેવા. સેવો.
 ફરી ફરી મનુષ્ય અવતાર,
 નહિ મળે મહીમાં નિરધાર;
 માટે ભજો શિવને આ વાર. સેવો.
 જ્યારે જમ જીવને લેઈ જાશે,
 ત્યારે શિવ સ્તવન કયાં થાશે;
 પુરો તદા જીવ ત્યાં પસ્તાશે. સેવો.
 જેઓ ધ્યાન ત્રંબકનું ધરશે,
 તેતો ભવસાગરથી તરશે;
 જેથી શુભકારજ તો સરશે. સેવો.
 ચંબુજીના શુભ ધણા ગાશે,
 તેના કિન્ન મહા'સુખમાં જાશે;
 વળી ધન સંતતિતો થાશે. સેવો.

આરતી.

જય જગાધર હરહર જય ગિરિના રમણા, શિવ જય ગિરિના રમણા;
 કૃપા કરીને રક્ષણ (ર) કર. શંકર કૃષ્ણ કૃષ્ણ, હર હર મહાદેવ. ૧

કેલાસે ગિરિ શિખરે કલ્પતરૂ વનમાં, શિવ કલ્પતરૂ વનમાં;
 બ્રમર કરે ઝુંબારવ, (૨) સુંદર ઉપવનમાં. હર હર. ૨
 ખેલે સુંદર હંસ કાંચલ રાગ કરે, શિવ ટોકા મધુર કરે;
 ચોર કળા ફેલાવી, (૨) થનનન ફેરા ફરે. હર હર ૩
 જોવા મનહર સ્થાને, રત્ન જડિત ભુવને, શિવ રત્ન જડિત ભુવને;
 ગૌરી સાથ વિરાજી, (૨) ખુશ કરતા તમને. હર હર. ૪
 આભૂષણ ધરિ અંગે, પ્રસન્ન મન કરતાં, શિવ પ્રસન્ન મન કરતાં;
 ઇંદ્રાદિક સૌ દેવો, (૨) પ્રેમધરો નમતા. હર હર. ૫
 હિલ્લાસે સુરનારી તમ સામે નાચે, શિવ તમ સામે નાચે;
 કિન્નર સુ સ્વર ગાયન, (૨) કરી હૃદયે રાચે. હર હર. ૬
 મિતિલાંગ મિતિલાંગ થૌમ થૌમ થુમ્ થુમ્, મૃદગનાદ થતા, શિવ;
 કનનં કનનં વેણું, (૨) સુસ્વર નિકળતા. હર હર. ૭
 છનનં છનનં છમ્ છમ્ નૂપુર નાદ કરે, શિવ;
 પુદ્ગીઓનાં ચક્કર, (૨) સુગંધા બાળ ફરે. હર હર. ૮
 છુપ છુપ તાં તાં છુપ છુપ તાલ તહાં વાગે, શિવ;
 અગુંડા તર્જનીએ, (૨) નાદ ફેડા લાગે. હર હર. ૯
 કપૂર સરિખું તેજ, પચમુખે રાચે, શિવ પચમુખે રાચે;
 રાશી શેખર ત્રણ ચક્ષુ, (૨) કંઠે અહિ નાચે. હર હર. ૧૦
 જટા મુશોભિત કેશ, અભિ બાલ વિશે, શિવ;
 કમરૂ ત્રિશુળ ખમ્પર, (૨) સુંદર શસ્ત્ર દિસે. હર હર. ૧૧
 સંખ નાદગી સાથ, ગાલર હલકારે, શિવ ગાલર;
 વેદ લખી બ્રહ્માદિક, (૨) સુખ માયન પારે. હર હર. ૧૨

ચરણ કમળાનો સ્પર્શ, હૃદય વિશે કરતા, શિવ;
 વારંવાર નમીને, (૨) સુરજન નિરખતા. હર હર. ૧૩
 જનોઈ સ્થાને નાગ, ખોપરિની માળા, શિવ;
 કાળે પડખે ગૈ રી, (૨) રૂપવતી બાળા. હર હર. ૧૪
 સર્વાંગે ધરી ભસ્મ, શોભા અતિ આપે, શિવ;
 બ્રહ્મ ધમ્મની કાંતી, (૨) તાપ ત્રિવિધ કાપે. હર હર. ૧૫
 આરતિ સમયે ધ્યાન, હૃદય વિશે ધરશે, શિવ;
 મસ્તક નામી પ્રણમત, (૨) શિવને જે કરશે. હર હર. ૧૬
 ત્રિપુરાસીનો પાઠ, નિત નિત જે સ્મરશે, શિવ;
 સ્નેહ ધરી સાંભળશે, શિવરૂપ અર્ધ ઠરશે. હર હર. ૧૭

સુબોધ ગ્રન્થાવળી નંબર ૩ જાનો વધારો.

ધર્મર સ્તુતિ.

હે પ્રભુ ! તે આ જગતમાં મને પ્રાણી વર્ગમાં અત્યુ-
ત્તમ પંક્તિમાં મૂક્યો છે. એમ બીજાં પ્રાણીનાં લક્ષણો
સાથે સરખાવતાં માલમ પડે છે, જેમ મને હાથ-પગ-
આંખો-કાન-મોં વગેરે આપ્યાં છે. તેમ બીજાં પ્રાણીને
પણ આપ્યાં છે, પરંતુ મારા ઉપર અત્યંત દયા કરી મને
વાચ્યો એટલે બોલવાની શક્તિ આપી છે; તેથી જ્યારે
જ્યારે મને દુઃખ થાય છે અને બુખ-તરસ લાગે છે ત્યારે
ત્યારે વાચ્યો કરી બીજાં પાસેથી મદદ મેળવી દુઃખ-
બુખ-તરસ વગેરે દૂર કરી શકું છું. બીજાં પ્રાણીથી વાચ્યો
વગર પોતાને થતું દુઃખ બીજાને કહી શકાતું નથી, તેમ
જ બુખ-તરસ લાગે છે ત્યારે પોતાનાં જીવન પદાર્થ મા-
ગી શકાતાં નથી; તેથી અપાર કષ્ટ વેઠવું પડે છે. આવી
રીતે અન્ય પ્રાણીનાં લક્ષણો તરફ દ્રષ્ટિ કરતાં હે મહા
પ્રભુ ! તે મારા ઉપર ઘણીજ કૃપા કરી છે એમ સિદ્ધ
થાય છે. તારી તરફથી આવી રીતે મળેલી કૃપાપાત્ર બક્ષી
સત્તો બદલો મારે યથાશક્તિ આપવોજ જોઈએ, એ આ
દુનિયામાં માફ મહેલું કર્તવ્ય છે, એટલે તે મને જે વાચ્યો
આપી છે તે વાચ્યો કરી મારે તારી ઉપાસના કરવી,

અને સદાકાળ તાઝું અંતઃકરણ મારા પ્રત્યે નિર્મળ રહે
તેવી રીતે હું ચાલું એજ માઝું મુખ્ય કર્તવ્ય છે એમ
હું જાણું છું.

અહો ! અવિનાશી ! તે' મને વાચા આપી છે, એ-
ટલુંજ નહિ, પણ મારા મુખને માટે હવા-અનાજ-પાણી
અને બીજા અનેક પદાર્થો તૈયાર કરી રાખ્યા છે. વળી
સકળ સૃષ્ટિનું તિમિર દૂર થવા સૂર્ય ચંદ્ર-ગ્રહો-ઉપગ્રહો
ઉત્પન્ન કર્યા છે અને તેઓ પણ તારી ગહન ગતિથી,
પોતાની મેળે અહોનીશ ભ્રમણ કરી પૃથ્વી ઉપરનાં પ્રા-
ણીને આનંદ આપે છે.

વળા એકજ જાતનો આહાર કરવાથી માણસનું
મન કંટાળી જાય એમ જાણી હે વિશ્વકર્મા તે જુદી જુદી
જાતનાં પુષ્કળ અનાજ તથા ફળ ફળાદિ તૈયાર કર્યા છે.
અને અનિયમિતપણે ખેરાક લેવાથી શરીરને અનેક
જાતની વ્યાધી પીડા કરે તે દૂર થવા તે અગાઉથીજ
મોટા મોટા પહાડો ઉપર અને જંગલોમાં પુષ્કળ વન-
સ્પતિ તૈયાર રાખી છે. માણસનું મન ઉદમ કરવાથી
અથવા શરીરને થતી વ્યાધીની પીડાથી કંટાળી જાય,
ત્યારે ઉદાસી આત્માને આનંદ પામવા જુદી જુદી જા-
તના મેલ અને મહા મુગંધીદાર પુષ્પો તૈયાર રાખ્યાં
છે. આવી રીતે હે સર્વરાચર મહા પ્રભુ ! તે' માણસ
જાતના માટે અગાઉથીજ ઘણી સંભાળ રાખી

છે. હાથી-ઘોડા-ગાય-બળદ વગેરે અનેક પશુ-પક્ષીને ઉત્પન્ન કરવાનું કારણ માત્ર માણસ જાતને સુખનાં સાધન મેળવવામાં સહાય બુત થવા માટેજ છે. હે વિશ્વ-બ્રાહ્મી ! તે' અમારા સુખને માટે આટલી બધી ઘોઠવણી કરીમકી છે, તે છતાં અમે અજ્ઞાન પ્રાણી સંસારના મોહ પાસમાં પડી એક ઘડીવાર 'તારા ગુણનું' સ્મરણ કરતા નથી અને પ્રપચ કરવામાં તારાથી લેશ માત્ર કરતા નથી; એ અમારાં ખરેખરી મુખિતા છે.

હે પ્રભુ ! આ સમયે માફ મન સંસારનાં અન્ય કાર્ય કરવા તરફ નહિ લાગતા માત્ર તારા ગુણનું સ્મરણ કરવામાં લાગેલું છે. હું મારી અહ્ય મદિથી તારી જે જે ઉપાસના કરું તે શ્રવણ કરી, મને સદાનો તારા ગુણ સેવક બાણી સદા મને સુમતિ આપજે. કોઇને દગે દેવાનો, કોઇને વિશ્વાસઘાત કરવાનો, કોઇનું દ્રવ્ય હરી દેવાનો, તેમજ કોઇને દુઃખી કરવાનો દુષ્ટ વિચાર મારા અંતઃકરણમાં લાવીશ નહિ. ચોરી-ચાડી-ભરી-બુઠ-કુસંપ-કલેશ-દુર્ન્યસન વગેરે દુષ્ટ કર્મોથી દૂર રહી શુદ્ધ અંતઃકરણથી તારી ઉપાસના કરું તો હે ન્માયી પ્રભુ ! તું મને આ લવસાગરથી મુક્ત કરીશ એમ આશા છે. શુદ્ધ અંતઃકરણ વચર તારી કરેલી ઉપાસના નિર્મલ છે. આટલે સદાક્રમ માફ અંતઃકરણ શુદ્ધ થાજે. તારી કૃપા વિના શુદ્ધ અંતઃકરણ રહી શકે

તેમ નથી, કારણ કે આ સંસારમાં મોહ ઉપજાવનારી અનેક વસ્તુઓ નજરે પડે છે. તેમાં લક્ષ્મી અને અબળા એ મુખ્ય ગણાય છે. એ મોહરૂપ મુખ્ય વસ્તુ મેળવવામાં ભૂમિ સહાયભૂત થાય છે એટલે લક્ષ્મી-અબળા અને ભૂ-મિ એ ત્રણ વસ્તુ સમ્પાદન કરવાના લોકને લીધે મન કોઈ કોઈ સમે ભ્રમિત થઈ જાય છે અને અંતઃકરણ શુદ્ધ રહેતું નથી. માટે હે દયાળુ પ્રભુ ! તને એમપૂર્વક પ્રણામ કરી એટલી પ્રાર્થના કરું છું કે નિરતર માફ મન શુદ્ધ અંતઃકરણથી તારી ઉપાસના કરવામાં રોકાઈ રહે, અને સંસારીક કર્મ કરવામાં આડે રસ્તે દોરાતાં સદા તારો ભય રહે અતી ગતિ આપજો. નને ત્રિવિધિ પાપથી મુક્ત રાખજો. હે પ્રભુ ! તારી કૃપા વિના આ સંસારમાં એક ક્ષણવાર જીવી શકાય તેમ નથી. તારી કૃપા મારા ઉપર ઘણી છે એમ મને તારાં આંખલાં સુખથી જણાઈ આવે છે. આ સંસારમાં ઘણાં માનુષો અપંગ-અંધ-મુગ્ધ અને અજ્ઞ વસ્ત્ર વગરના ધરખાર રહીત નજરે પડે છે. અને મને હે પરમકૃપાળુ પરમેશ્વર, તારી પૂર્ણ પ્રસાદીથી એ પીડા લેશમાત્ર પડતી નથી. આવી રીતે મારા ઉપર કૃપાદ્રષ્ટિ રાખ્યા છતાં જો હું તારી ઉપાસના ન કરું તો પછી આ સંસારરૂપી તોફાની મહાસાગરમાંથી તરી નહિ જતાં કુ-ભકાં ખાયાં કરું, અને છેવટે મહાસાગરને તળીએ જઈ બેસું એટલે સંસારની મોહબાળમાં પડી લોક-પ્રમથક

અનેક ઉપાધીને લીધે શરીરે પીડા લોગવું અને છેવટે ન-
 કાંધીન થાઉં તેમાં તારો શો દોષ ? કંઈજ નહિ. માટે હું
 અંતર્યામી તું સદા મને સત્સંગ કરાવજે કે જેથી મારું
 મન નિશુદ્ધ થવા પામે નાહું. અમારાથી અજ્ઞાણમાં જે
 જે પાપ થયાં હોય તેની માફી આપજે, હું અગાઉ ક-
 રેલાં પાપ કર્મનો પસ્તાવો કરું અને હવે પછી એવાં પા-
 પકર્મ ન કરું એવી મતિ સદાકાળ આપજે. તું બહુ દ-
 યાળુ અને ક્ષમાવાન છું તેથી મને તારો પૂરો ભરોસો
 છે. મારી આ પ્રાર્થના કરેલી તું અગિકાર કરીશ. શા-
 ન્તી, શાન્તી, શાન્તી.

તથાસ્તુ.

